

Handläggare
Peter Kreitz
Telefon: 08-508 22 020

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2016-02-04

Riktlinjer för social investeringsfond i Stockholms stad

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Omedelbar justering

Lars Arvidsson
stadsdelsdirektör

Lars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad har inrättat en social investeringsfond vars medel, 300 mnkr, ska användas till sociala investeringar för att motverka höga framtida kostnader. Detta ska göras genom att tilldela medel till långsiktiga projekt som främjar utveckling av nya metoder.

I föreslagna riktlinjer beskrivs att fonden ska vara knuten till hållbarhetskommissionen, och att alla stadens nämnder kan söka om medel till att utveckla, genomföra, följa upp och utvärdera projekt. Fonden har ett återföringskrav där effektivitetsvinster som kommer nämnderna till godo ska återföras till fonden.

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna riktlinjerna. Det finns dock en viss risk att ansökningsförfarandet kan bli allt för omständligt, och det kan bli svårt för förvaltningen att lägga stora resurser på att göra ansökningar som man inte vet om de kommer beviljas. Därför bör olika alternativ undersökas för att motverka detta, som exempelvis en från fonden finansierad förstudiefas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid administrativa avdelningen med stöd av social omsorg och avdelningen för samhällsplanering. Information till de fackliga organisationerna ges i samverkansgrupp den 19 januari och förvaltningsgrupp den 26 januari.

Bakgrund

I budgeten 2016 för Stockholms stad anges ett demokratisk hållbart Stockholm som ett av de fyra inriktningsmålen för stadens verksamheter. De mänskliga rättigheterna ska stärkas, diskriminering ska motverkas och alla invånare ska garanteras samma rättigheter och möjligheter.

Som ett led i detta har staden tillsatt en kommission för ett socialt hållbart Stockholm, hållbarhetskommissionen. Kommissionen är organisatoriskt placerad på stadsledningskontoret, och analyserar skillnader i livsvillkor och föreslår åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad.

Stockholms stad har även inrättat en social investeringsfond om 300 mnkr i syfte att motverka utanförskap och social utsatthet. Stadsledningskontoret beskriver i sitt tjänsteutlåtande att forskning visar att kommunens förmåga att arbeta preventivt kan begränsas av budgetstyrningsvillkor vilket bland annat kan leda till kortsiktigt tänkande, suboptimering och en obenägenhet för enskilda verksamheter att ta risker. Fonden ska därför vara ett komplement till förebyggande arbete i ordinarie verksamhet och beröra projekt som inte tydligt ryms inom en nämnds ansvarsområde, till långsiktiga projekt samt till projekt som syftar till att utveckla nya metoder och projekt vilka har högre risk för misslyckande.

Ärendet

Stadsledningskontoret har arbetat fram förslag på riktlinjer för Stockholms stads investeringsfond. Här beskrivs att fonden ska satsa på kostnadseffektiva förebyggande åtgärder för att undvika kostsamma åtgärder längre fram, såsom placering av barn eller långvarig arbetslöshet. Detta ska främja en utveckling av nya metoder utifrån forskning.

Fonden är ett komplement till ordinarie verksamhet, och kommunfullmäktiges mål är utgångspunkt vid bedömning av projekt. Samhällsekonomiska vinster och minskade kostnader för Stockholms stad ska eftersträvas, liksom att främja och implementera kunskapsbaserade arbetssätt. Ett genusperspektiv kommer även att beaktas i ansökningarna. Alla nämnder ska kunna söka medel, och kan sökas för kommunens samtliga målgrupper.

Medel från fonden kan användas till att utveckla, genomföra, följa upp och utvärdera projekt.

Fonden ska samordnas med sociala hållbarhetskommisionens arbete, och stadsledningskontoret ser att kommissionen kommer att kunna identifiera områden och projekt som är aktuella för fonden. Enligt förslaget bör de fyra utvecklingsområden kommissionen identifierat vara vägledande för fonden; uppväxtvillkor och utbildning, arbete och inkomst, boende och stadsmiljö samt demokrati och trygghet.

Fonden kommer att ha ett återföringskrav, där medel återförs till fonden som motsvarar den utgiftsminskning som projektet har lett till. Det innebär att återföringsbeloppen kan vara både större eller mindre än investeringskostnaderna, beroende på vilka effektivitetsvinster som projektet leder till. Detta avgörs i uppföljningen av projektet. Stadsdirektören ska sedan besluta om belopp som ska återföras och inom vilken tidrymd detta ska ske.

Om projektets effekter uppstår först efter sex år, eller om projektet inte leder till ekonomiska effekter, undantas det från återföringskravet. Stadsledningskontoret menar att återföringskravet ger incitament till projekt som ger effekt och att detta medför samverkan över förvaltningsgränser, då exempelvis en investering i skolområdet kan leda till en minskad utgift inom socialtjänsten.

I riktlinjerna finns en utarbetad process kring hur ansökningsförfarandet ska gå till. En idéskiss ska göras som ska visa hur projektet kan stödja och komplettera stadens sociala arbete. Denna idé ska granskas av ett råd av medarbetare med goda kunskaper inom verksamhetsområdet. Bifalls idén ska en ansökan göras med stöd av samordnarna för fonden, i ansökan ska det bland annat finns planer för genomförande, uppföljning och utvärdering av måluppfyllelse av projektet och ekonomiska effekter. Ansökan behandlas av rådet för sociala investeringar, därefter lämnar stadsdelsdirektören förslag på beslut till kommunstyrelsen.

Samordningsansvaret för fonden kommer att placeras på SLK och om möjligt ska två heltidstjänster samordna beredningsprocessens olika faser samt informera och stödja förvaltningarna i deras arbete med sociala investeringar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna riktlinjerna för den sociala investeringsfonden. Det ger förvaltningen möjlighet att utveckla arbetssätt utifrån den senaste forskningen och testa nya vägar för att effektivisera och utveckla verksamheten. Det ger även tydliga signaler om att det preventiva arbetet är viktigt för att motverka kostnader i framtiden.

Det är positivt att projekten kan löpa under flera år, då det ger kontinuitet och möjlighet till långsiktighet. Att som oftast behöva söka medel varje år skapar en osäkerhet i projekt, och gör att det exempelvis blir svårare att behålla duktiga projektledare. Det bör dock finnas ekonomiska avstämningar under projektperioden för att tillförsäkra att medlen används i den takt som de ska. Risker är annars att projekten inte löper på som de ska.

Det finns emellertid en risk att ansökningsprocessen blir för lång och omfattande, och att förvaltningarna därför inte kommer komma att ha möjlighet att söka projektmedel även om de har en lämplig projekttid. Att skriva ansökningar och framförallt omfattande sådana, vilket detta handlar om, tar mycket resurser i form av arbetstid i anspråk. Vissa förvaltningar har inte möjlighet att lägga ner dessa resurser på att skriva ansökningar, medan andra som har resurserna avstår från att söka då de inte vet om projekten kommer att bli genomförda. Troligen kommer man att missa goda projekttidéer.

Förvaltningen föreslår därför att man inrättar en förstudiefas med finansiering från fonden när ansökan skrivs, d.v.s. efter idéfasen, och för att se om projektet är genomförbart. I denna förstudiefas bör fonden bekosta lön för en projektledare. Detta skulle minska riskerna för den förvaltning som söker projekten och det skulle även leda till mer genomarbetade förstudier/ansökningar.

Det bör också finnas en plan för hur fonden kan hjälpa till med ansökningarna, och det stöd som samordnarna ska ge bör tydliggöras.

Samordnarna kommer att få en central roll för fonden. Framförallt för att sprida information, men även i att stötta och hjälpa förvaltningar att ansöka om projekt. Det finns en risk att medel från fonden framförallt kommer sökas av vissa förvaltningar, medan andra förvaltningar inte har resurser för att söka eller är mer ovan att driva utvecklingsprojekt. Man bör därför ha i beaktande hur man kan tillgängliggöra dessa pengar för samtliga förvaltningar och

inom olika områden. Man bör även ha i beaktande att det inom vissa områden är betydligt svårare att följa upp och se mätbara effekter och ekonomiska vinster än i andra. Det är därför viktigt att inte gynna områden där det är lättare att följa upp utan istället fokusera på områden där projekten har störst verkan.

Förvaltningen ser även att det finns risker med den ekonomiska uppföljningen efter projekten och återbetalningen till fonden. Detta då det kan vara problematiskt att identifiera vad för kostnadsminskning som projektet faktiskt har lett till och vad som beror på andra faktorer.

I ärendet beskrivs att fonden ska samordnas med kommissionen för social hållbarhet. Detta är något positivt då kommissionen kan identifiera områden och projekt som är viktiga ur ett socialt hållbarhetsperspektiv. Det är dock viktigt att dessa projekt inte gynnas med exempelvis extra stöd i ansökningsprocessen jämfört med ansökningar som kommer in utan sociala hållbarhetskommisionens inverkan, utan alla ansökningar får samma chans.

Det är även viktigt att det finns en samordning och dialog med de andra medel som finns att söka inom staden, såsom exempelvis socialnämndens lokala utvecklingsmedel och hemlöshetsmedel från centrala medelsreserven. Det måste vara tydligt när förvaltningarna ska söka medel hos fonden och när man ska söka medel exempelvis hos socialnämnden.

Förvaltningen ställer sig således sammanfattningsvis positiv till de föreslagna riktlinjerna för den sociala investeringsfonden, och ser att fonden kan öppna möjligheter för nya typer av projekt. Förvaltningen ser dock en viss risk att fondens ansökningsförfarande kan bli allt för omfattande och resurskrävande, och att förvaltningarna därför avstår att söka trots goda idéer. Därför bör olika alternativ undersökas för att motverka detta, som exempelvis en finansierad förstudiefas.

Bilagor

Remissunderlaget finns att läsa på www.insynsverige.se/stockholm under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, sammanträde den 4 februari 2016.